

BIOLOGIE JELENOVITÝCH

Sborník z celostátního semináře
konaného ve dnech

19. a 20. června 2000
v Hranicích

Asociace farmových chovů jelenovitých ČR
a
Výzkumný ústav živočišné výroby
Praha-Uhřetěves

Autoři:

Doc. Ing. Luděk Bartoš, DrSc.

Oddělení etologie, VÚŽV, P.O.Box 1, 104 01 Praha 10-Uhřetěves, tel.:
(02) 677 107 13, fax:(02) 677 107 79; e-mail: bartos@vuzv.cz

Doc. MVDr. Ivo Pavlík, CSc.

MVDr. Markéta Macháčková

MVDr. Ilona Parmová

Výzkumný ústav veterinárního lékařství, Hudcova 70, 621 32 Brno, tel.:
(05) 4132 1241, fax: (05) 4121 1229, e-mail: pavlik@vri.cz

MVDr. Vlastislav Barnet

Státní veterinární ústav, U Sila 1139, 463 11 Liberec 30, tel.: (048) 275 15 78, fax:
(048) 275 15 69, e-mail: barnet.v@volny.cz

Ing. Hubert Herrmann, CSc.

Oddělení šlechtění a chovu skotu, VÚŽV, P.O.Box 1, 104 01 Praha 10-Uhřetěves,
tel.: (02) 677 107 13, fax:(02) 677 107 79; e-mail: herrmann@vuzv.cz

Ing. Václav Pařízek

Viceprezident Asociace farmových chovů jelenovitých, Čím 31, 262 03 Nový Knín,
tel.: (0305) 55 39 79

MVDr. Dalibor Zaorálek

Soukromý veterinární lékař, U kombinátu 1928/16, 100 00 Praha 10-Strašnice, tel.:
(02) 782 16 19

Prof. MVDr. Bohumil Ševčík, DrSc.

MVDr. Jana Straková

BIOPHARM, Výzkumný ústav biofarmacie a veterinárních léčiv, a. s.,
Pohoří-Chotouň, 254 49 Jílové u Prahy, tel.: (02) 995 11 91-3, fax: (02) 995 11 334

MVDr. Jiří Dousek

SVS ČR, oddělení pro péči o pohodu zvířat, Ostravská 521, 460 11 Liberec 11, tel.:
(048) 510 76 96, fax: (048) 510 79 03; e-mail:icsvscr@mbox.vol.cz

Doc. MVDr. Vladimír Večerek, CSc.

Katedra veřejného a soudního veterinářství, Veterinární a farmaceutická Universita,
Palackého třída 3, 612 42 Brno

Editor a grafická úprava:

Luděk Bartoš

© Vydaly:

**Asociace farmových chovů jelenovitých České republiky a
Výzkumný ústav živočišné výroby, Praha 10-Uhřetěves
Praha 2000**

Objednávky sborníku: Asociace farmových chovů jelenovitých České republiky
P.O.Box 28, 140 01 Praha 10-Uhřetěves, (02) 677 107 13, fax:(02) 677 107 79;
e-mail: janovsky@vuzv.cz

Cena sborníku 200 Kč (+ poštovné, je-li vyžádáno k doslání) - účastníci semináře
dostávají sborník zdarma

Za obsah každé kapitoly odpovídají autoři

Obsah

Předmluva ke sborníku z celostátního semináře	1
Výživa jelenovitých	5
Zaživací trakt a jeho funkce	5
Krmiva	10
Objemná krmiva	10
Jadrná krmiva	12
Dužnatá krmiva	12
Minerální doplňky	13
Zásady krmení a příkrmování	14
Potřeby živin	17
Zvěřní políčka	17
Péče o pastviny	18
Použitá literatura	18
Zkušenosti s medikací spárkaté zvěře v oborních a farmových chovech	23
Faktory ovlivňující růst a vývoj paroží - možnosti selekce na paroží	27
Základní genetické pojmy	27
Faktory ovlivňující růst paroží	30
Tělesná velikost, paroží a Vogtovy pokusy na Děčínském Sněžníku	35
Genetika parožení	38
Metoda zjišťování koeficientu dědivosti	39
Heterozní efekt, heterozygotnost a růst paroží	44
Výsledky selekce na paroží v různých typech chovů	48
Selekce na paroží ve volnosti	48
Selekce na paroží na farmách	49
Závěr	51
Poděkování	51
Použitá literatura	51
Biologická hlediska farmových chovů jelenovitých	58
Použitá literatura	61
Statistické hodnocení chovu trofejové zvěře	64
Nemoci jelenovitých	70
Limitující nemoci	70
Nemoci z chybné výživy	70
Dictyocaulóza	73
Motoličnatost jater	73
Infekční nemoci	73
Stress a traumata	74
Snížená životaschopnost a kachexie	75

Ostatní onemocnění zjišťovaná v ČR a v Evropě	75
Parazitózy	75
Infekční onemocnění	76
Bakteriální infekce	76
Plísňové infekce	78
Virové infekce	78
Ostatní virové infekce	79
Chlamydiózy	79
Rickettsiózy	79
Nemoci jelenovitých vyskytujících se ve světě	79
Testování - zdravotní zkoušky a prevence	80
Území a chov (farma, aj.) prostý onemocnění	80
Stát prostý onemocnění	80
Přehled příčin úhynů jelenů na farmách	80
Velká Británie	80
Česká republika	81
Imobilizace v chovech jelenovitých	81
Komplikace spojené s imobilizací	81
Použitá literatura	82
Neobvyklý výskyt tuberkulózy u jelena ve farmovém chovu	84
Mykobakteriální infekce jelení zvěře	86
Bovinní tuberkulóza	86
Aviární tuberkulóza	87
Paratuberkulóza	88
Protinákazová opatření proti mykobakteriálním infekcím	88
Původ přisunovaných zvířat	88
Aktivní tvorba příznivých podmínek v chovaném stádu	89
Speciální protinákazová opatření	89
Karanténování zvířat	89
Postupy, používané k diagnostice mykobakteriálních infekcí, v rámci intenzivního monitoringu v karanténě	90
Metody používané k diagnostice mykobakteriálních infekcí	90
Ozdravování chovu jelenů infikovaného paratuberkulózou	90
Poděkování	90
Použitá literatura	90
Problematika farmových chovů - veterinární předpisy a welfare	92
Základy etologie s ohledem na chov jelenovitých	132
Sociální vztahy	132
Reprodukční strategie	133
Teritoriální systém	136
Lek	137
Jelen evropský	137
Doporučení k mysliveckému hospodaření s jelení zvěří	148
Daněk skvrnitý	148

Srnec obecný	150
Závěr	159
Použitá literatura	160
Rejstřík	163